«КЕЛІСЕМІН»
Шымкент қаласы «ZIYATKER TURAN»
ЖШС директордың бейіндік
оқыту жөніндегі орынбасары
_____ С.С. Акынова
«_27_» _тамыз_ 2024 жыл

«БЕКІТЕМІН»
Шымкент қаласы «ZIYATKER
TURAN» ЖШС директоры
_____ Е.К. Абдрасилов
«_27_» _тамыз_ 2024 жыл

Шымкент қаласы «ZIYATKER TURAN» мектебінің «Шахмат» үйірме жұмысының

КҮНТІЗБЕЛІК – ТАҚЫРЫПТЫҚ ЖОСПАРЫ

Жетекшісі: Р. Б. Кульжанов
Сыныбы: 1-9
Жалпы сағат саны: 68
Аптасына: 2 сағат

2024-2025 оқу жылы

«Шахмат үйірмесі» жұмысының бағдарламасы
ТҮСІНІК ХАТ

Қазіргі ақпараттандыру технологиясының кең дамыған кезінде оқушылар үлкен ауқымды ақпараттарды тез қабылдап, сараптап, логикалық қорытындылар жасай білулері керек. Логикалық және жүйелі ойлауды қалыптастыруда шахматтың алатын орны зор. Ол оқушылардың аз уақытта ойларын шоғырландыруына, туған жағдаятты сараптауға және шешім шығаруға үйретеді және алдына қойған мақсатына жетуге, төзімділікке тәрбиелейді.

Н.Ә.Назарбаев Астанада өткен тез шахмат пен блиц чемпионатының ашылу салтанатында «Шахмат адамдарды тез ойлатады, шешім қабылдатады және қадам жасатады. Мен бүгінгі таңда Қазақстанның көптеген балаларының спорттың осы түрімен айналысатынына қуаныштымын» деген болатын. Сонымен қатар мектептердің оқу жоспарларына шахмат сабақтары енгізіліп отыр.

Шахмат – екі тұлғаның көрнекі түрде сайысу түрі. Ол бізге адамның шығармашылық дәрежесін анықтауға қажет. Шахмат ойнаушының үнемі жетілуінен, жүйелі түрде дайындық сағаттарын жүргізуден кейін нәтиже күтуге болады. Сонымен қатар шахматты үйретудегі жаттықтырушының шығармашылық деңгейінің жоғары болуы қажет.

Шахмат ойыны – бұл адамның мінез-құлқын өзі басқарумен анықталатын қоғамдық тәжірибиені қалыптастыруға арналған жағдайлар негізіндегі іс-әрекеттің бір түрі.

Сондықтан, адам баласының дүниетанымы кеңейеді, сөздік қоры, ойлау қабілеті дамиды, білім сауаттылығы математика, физика, химия сияқты пәндерге көп септігін тигізеді. Логикалық ойлау қабілеттерін дамытады.

Бұл қосымша сабақ 1-9 сыныптарда аптасына 2 сағаттан жүргізіліп, барлығы 68 сағатты қамтиды.

Бағдарламаның мақсаты — оқушыларды шығармашылық ізденімпаздыққа баулу, қиялын ояту арқылы ой еңбегіне тәрбиелеу. Оқушылардың логикалық ойлау қабілетін дамыту, есте сақтау, салыстыру, танымдық ой-өрісін жетілдіру. Шахмат сабағы арқылы шығармашыл, дарынды жеке тұлға жетілдіруге жағдай жасау.

Міндеттері:

- шахматтың шығу тарихымен таныстыру;
- ойын ережелерін үйрету;
- оқушыларға шахмат ойыны туралы теориялық білім беру, сайыстар өткізу ережелерімен таныстыру;
- ойын кезіндегі тәртіппен, ережесімен таныстыру;

Үйірменің **тәрбиелік мәні:**

§ Айналасына ұқыптылықпен қарау, жеке қасиеттерін жетілдіруге ұмтылдыру;
§ Өзін тәртіпке салуға тәрбиелеу;
§ Еріктілік қасиеттерін жетілдіруге және өзін өзі бағалай білуге.

Бұл бағдарламаны игеру барысында оқушылардың пәнді игеруімен қатар ұжымда жұмыстана білуі қалыптасады.

Бағдарламаның тиімділігі – уақыт талабымен сәйкес. Жеке тұлғаны жетілдіру қиын мәселе болғандықтан, шахматты үйретудің құрылымы мен мазмұны мақсатқа бағытталған мінез қалыптастыруға тәрбиелейді. Сабақтан тыс білім беру жүйесінде шахматты үйрету жүйесі оқушылардың жеке қабілеттіліктерін айқындап, жетілдіре отырып оның тұлға ретінде жалпы жетілуі мен тәрбиесіне бағытталады

Бағдарламаның ерекшелігі – балаға даралап білім беруге бағытталғандығында. Ол бағдарламаға енгізілген және екі негізгі бағыт алады. Алдымен әр шахмат ойнаушының тұлғалық ерекшеліктерін ескере отырып тәрбиелеуде, екіншіден әр тәрбиеленушінің өмірге көзқарасы, жағдаяттарды шеше білуі есепке алынады. Баланың жеке қасиеттерін табиғи, физикалық және психологиялық қасиеттерін білуді талап етеді.

Бағдарламаның жаңалығы мұғалімнің сабақтарда қолданатын, балалардың жеке және жалпы логикалық ерекшеліктерін жетілдіретін дидактикалық материалдарын (карточкалар, шахматтық этюдтар және тапсырмалар) әзірлеуінде, зерттеу әдісін қолдануында (шахматтың шығу тарихы туралы рефераттар мен баяндамалар жазуында), мектептің материалдық жағдайын ескере отырып оқу-тақырыптық жоспарын құруда.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. «Учебник шахматных комбинаций» Sergey Ivashchenko. 2007. Москва.
2. «Учебник – задачник шахмат. И.Л.Славин. 1998.
3. «Шахматы первый год обучения» С.П.Абрамов., В.Л.Барский. 2015. Москва. ООО.«Дайв»
4. Шахматная тетрадь В.Касаткина. 2009 ООО «Дайв»

«Шахмат үйірмесі» жұмысының жоспары
(аптасына 2 сағат, жылдық 68 сағат)

№	Тақырыбы	Сағат саны	Өтетін күні
	I. Шахмат ойыны туралы қарапайым түсініктер	**17**	
1	Шахмат ойынының тарихы	1	
2	Шахмат тақтасы және шахмат фигуралары	1	
3	Пешканың жүрісі	1	
4	Туранының (ладья) жүрісі	1	
5	Пілдің жүрісі	1	
6	Уәзірдің (ферзінің) жүрісі	1	
7	Аттың жүрісі	1	
8	Корольдің жүрісі. Шах беру. Мат қою.	1	
9	Пат және тең ойын	1	
10	Шахмат нотациясы (партияны жазу тәсілі)	1	
11	Күрделі ережелер	1	
12	Фигуралар мен пешкалардың құндылығы	1	
13	Ауыр фигуралармен (тура мен ферзі) мат қою	1	
14	Мат қоюға арналған жаттығулар	1	
15	Партияны қалай бастау керек?	1	
16	Дебюттен кейін не істеу керек?	1	
17	Материалдық артықшылықтарды пайдалану	1	
	II. Тактика	**17**	
1	Тактикалық тапсырмалар	8	
2	Фигуралардың комбинациялық мүмкіндіктері	9	
	III. Практика	**34**	
1	Практикалық ойындар	34	
	Барлығы	**68**	